

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice šte. 15.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.
Inserati:
Šeststopenjska peti-
vzeta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju dajo se
popust.

Ljubljanski List

Velja

za Ljubljano
v upravnništvo:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrletno 1 gl.
60 kr., na mesec
60 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sučno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrletno 2 gl.
60 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 68.

V Ljubljani v četrtek, 26. marcija 1885.

Tečaj II.

Parlamentna svoboda in du- najska galerija.

Apatija, nebrižnost občinstva v političnih vprašanjih je sigurno toliko zlo, da, če se oziramo na njegove pogubne posledice, ne bode nam pedantično kritikovati in obsojati vsak preglasni pojav ljudskega mišljenja, bodi-si izraženo tudi na napačnem, neprimernem mestu. Toda udeležba občinstva pri parlamentnih posvetovanjih ne sme nikdar tako daleč segati, da se galerije vtikajo v dotične razprave, da z burnimi kriki motijo mirni njih razvoj ter žalijo osebno prostost posameznega poslanca. Morda je ni države po vsem širokem svetu, kjer bi se narod bolj živo zanimal za parlamentne zadeve, nego se to godi na Angleškem; vendar se tam nihče izmed poslušalcev ne drzne, mešati se v debato ter glasno izraziti svojo pohvalo ali grajo v sami zbornici. Kak hrup so zagnali dunajski listi, opišujoč burne prizore v hrvatskem deželnem zboru, kjer je občinstvo poskušalo, ulogo tragičnega kora igrati v deželnozbornski sobani! Nismo mogli po vsem zavreči njih ostrih obsodeb, saj je parlamentna svoboda tisti paladium, brez kojega se mirnega, plodovitega delovanja narodnih zastopnikov niti misliti ne moremo. Ali če si danes slučajno navzoč bil v dunajski parlamentni palači tedaj, ko se je glasovalo o pogodbi s severno železnico, če si sam stal sredi razgrajajočih, večinoma mladoletnih poslušalcev na galeriji, obliti te je morala rudečica in vprašal si se, ali je to zares ona hvalisana nemška „omika“, katera rodi tako grenek sad! Ne samo v zbornici prodirajo elementi, kateri oponašajo junaka Starčevića, tudi galerije si prizadevajo, da bi vspešno posnemale vse nerodnosti in nevkretnosti onih razsajalcev, kateri „stranko prava“ zastopajo med poslušalci hrvatskega sabora.

To vam je bil danes prizor v državnem zboru! V obrambo dunajskega domačega pre-

bivalstva moram pač naglašati, da škandali niso izvirali od strani pravih Dunajčanov. Kar je tu gori kričalo in drlo se, sikalo in žvižgalo, po svoji ogromni večini ni bilo dunajskega rodú. Pravi Dunajčan je lehkoživ veseljak, ljubezniv v svoji naivni dobrohotnosti, nebrigajoč se za politične rabuke in strankarske prepire. Po svoji naravni vljudnosti se jako lepo razlikuje od silovitega berolinskega „moba“, politične razprave ga malo zanimajo, redkokedaj si ogleda državnozbornsko palačo od znotraj, in če se udeležuje kake seje, obnašal se bode tako dostojno, kakor je pričakovati od prebivalca cesarske stolnice. Ali v gostih trumah gnjetila se je na galeriji „mladonemška“ garda, pristaši Schönenerjevi in Knotzovi, večinoma mladeniči, katerim bi mnogo bolje pristajalo, poslušati vseučiliščne profesorje in učiti se v bibliotekah, nego da dragi čas tratijo s fantalinskimi demonstracijami, sebi, svoji bodočnosti in svojemu stanu v očitno škodo. Stvar pa je bila taka:

Baje že mnogo let nobeno vprašanje ni v toliki meri zanimalo dunajskega prebivalstva, nego pogodba s severno železnico. Ne dá se zanikati, da je na Dunaji kaj malo prijateljev tega delniškega društva. Povsod čuješ glasne pritožbe o njegovi brezobzirnosti in lakomnosti, in če bi Dunaj mogel odločiti to zadevo, bi severna železnica takoj morala nehati. Ni čuda tedaj, da so galerije bile natlačene poslušalcev, *rectius* gledalcev, kajti le redko kedaj se na drugi galeriji vlovi kaka beseda, zlasti če govornik takó silnega organa nima, kakor na pr. naš Raič ali česki Hevera. Še enkrat se je ponavljalo, kar smo že tolikrat bili slišali in čitali. Poslanec dr. Rus, katerega so si levičarji izvolili generalnim govornikom, povedal je le nekaj novega; iznenadil je poslušalce s senzacionalno novico, da je ministerstvo presvitli kroni zastavilo svojo besedo, da se severna železnica ne bode poddržavila ter da je to alternativo tudi predložila desnici. Začuden

so se gledali desničarji, pač so v prvič kó čuli o teh spletkah, v katere jih je zamotala hudobna vlada. Potem govoril je dr. Herbst, dobro kakor običajno, a ob jednom zlobno — zbadljivo in po vsem negativno; mož je briljanten dialektik, a če vprašaš njegovega najiskrenejšega občudovalca, kaj da je pozitivnega dosedaj vstvaril, katera nova plodonosna ideja se je rodila v njegovem duhu — v zadrego ga spraviš! Mirno in stvarno je govoril poročevalec dr. Bilinski; zlasti dobro je oštel Lienbacherja, ki je zadnji čas toliko zaslug si pridobil za — združeno levico.

Zbornica prestopi k glasovanju. Glasovani je bilo o treh predlogih. Najprej o znamenem Herbstovem, ki zahteva, da se načrt pogodbe zavže ter vlada pozove, severno železnico poddržaviti. Drug predlog stavlja imenom nekaterih nemških konservativcev tirolski poslanec Zallinger, tudi parlamentarni „komet“, ki rad svoja pota hodi; zahteval je, naj se stvar odloži ter razsodba prepusti bodočemu državnemu zboru. Kot tretji predlog bil je zaznamovan nasvet odsekove večine, naj se prestopi v specijalno debato na podlagi predloženega načrta. O vseh treh predlogih glasovalo se je imenoma, dolgočasna procedura, katera je trajala poldrugo uro.

Uže pri prvih imenih, katera je perovodja prečital, kolikor možno glasno, bilo je očito, da namerava tudi slavna galerija katero vmes ziniti. Nekoliko levičarjev ni bilo, strinjali se niso z Herbstovim predlogom in tedaj so se glasovanju odtegnili. Sedaj se čuje glasno sikanje na galeriji, in zlasti pri nekaterih poslancih židovskega pokolenja slišale so se malo laskave opazke. Ko je perovodja poklical na pr. Auspitz, Porthema, Oppenheimerja, katerih v dvorani ni bilo, so se anti-smetije na galerijah glasno hrohotali, sikali in vpili: *Meschugge geworden der Herr Auspitz* itd. Če je kedo izmed nemških konservativcev glasoval z levico — pridružili so se levičarjem

Listek.

Črnogorska nevesta.

(Izvirna novela. Spisal J. Bedének.)

(Dalje.)

Milica zopet k nezavedencu poklekne. Prsi so se mu dvigale, tedaj zapazi tudi zraven sebe na parobku ležečo listnico njegovo in jo pobere. Radovednost, ki je vsem Evinim hčeram v tako polni meri podeljena, tudi njo sili, listnico odpreti. Najprvo kar zagleda, bila je njena lastna slika od mrzle svinčenke prevrtana. Usta blede podobe kazale so nasledke obilnih poljubov.

„Vender mi je usoda vsaj na podobi smrtni strel s taboj deliti dovolila, moj srčno ljubljani Miroslav, akoravno na takov čuden način. Kako sladak, kako prijeten bi mi bil smrtni strel pač postal, ko bi bil, mesto da je to mlado življenje tako neusmiljeno raztrgal, moje končal! Ostala bi mi bila ta-le ura srčne žalosti neznana. In kaj bodem vboga, zapuščenega sirota začela, ako mi smrt to-le mlado življenje, na katerem z dušo in telesom, kakor kaplja na bilki, visim, vzame! Ne, ne, to se ne sme zgoditi, take zgube bi moje srce ne

bilo vstani preživeti. Še mi moraš živeti, moj Miroslav, še moraš jasne dneve in lepe ure v naročji svoje Milice preživeti, predno ti priteče zadnja ura in potem — potem umrjem s taboj. Kaj bi mi bilo življenje brez tebe? Kaj družega, kakor puščava, praznosta, ki ne hrani niti trohice življenja v sebi, in takega življenja ne hotla bi prenašati. Sladka bi bila smrt na tvoji strani, moj srčno ljubljani, moj ženin, kajti sedaj te uže smem tako imenovati, saj čas ni več daleč, ko ti bodem roko v večno zvezo podala. — Kako mirno počiva; mênim, da spi. Kako sladak smehtaj mu igra ob ustinah. O, mirno spavaj in sladko sanjaj! Naj bi ti angeljci božji z najlepšimi in najprijetnimi sanjami igrali, in naj bi ti mirni spavec zopet nadomestil izgubljene moči.“

Sladák poljub spusti se zopet od Milice na rožno rudeče ustnice častnikove, med katerimi je ravno kar tih in lahak izdihljaj se dvignil. Ustna pa so šepetala ime! „Milica!“

Dekle je plavalo v nadzemeljski radosti in navdušenosti in vedno in vedno oči v ljubega uprte imelo. Prsi so se mu jele pravilnejše in rednejše dvigati in tudi lica mu je lahna rudečica obsopla.

„Bog bodi zahvaljen“, šepetá na tihem dekle, „on živi, ne bode umrl!“

„Vode!“ zaprosi ranjeni Miroslav, in zopet mu je Milica polno kapo prinese ter jo približa njegovim ustnicam. Oči odpre in vodo srka na požirke.

„Bog ti poplačaj, moj dobri angelj!“ pravi častnik, ko si silno žejo pogasi.

Pijača hladne studenčine ga je za časa zopet ojačila in okrepčala. Na pol se skloni ob komolce podprt in z nepopisljivo ljubeznijo dekle pogleda. „Kako si semkaj zašla, draga moja? Nadejal sem se sicer, te tukaj najti, ko sem je od svoje baterije tukaj-le sem krenil in vender semkaj dospevši te nisem dobil, a mesto tebe smrtno rano v levo stran.“

„Kaj — kako, ne doli v boji, temveč tukaj-le si bil napaden? Bog kaznuj morilca, ki si je upal brezbožno v božje pravice poseči in roko na življenje položiti, katero mu v celem življenji ni niti za las žalega storilo. Miroslav, ako te ne boli prehudo, razloži mi kako in kdaj se je to zgodilo, kolikor se spominati moreš, toda bojim se, da bi te govorjenje preteško ne stalo in tako tvojemu slabemu zdravju škodljivo biti vtegnilo!“

„Ne, ne, nič se ne boj, mila moja, dosti se močnega čutim, to malenkost ti izpolniti. Tako-le se je zgodilo: Odkar sem tvoje pisanje v Kotoru prejel, me je neznana moč

med drugimi oba kneza Liechtensteina, Lienbacher, Ruf, Obersdorfer — je galerija burno odobravalta votum, nasprotno so dekana Pflügla izsikali, ker se ni ločil od desničarjev. Razburjenost je vidno naraščala, dokler ni izid bil po polnem gotov. Herbstov predlog pal je z večino 29 glasov, Zallingerjev z večino 20 glasov, predlog odsekov bil je sprejet s 166 glasovi proti 141, tedaj z večino 25 glasov. Večina bila je tedaj večja, nego smo pričakovali, kajti na desnici smo pogrešali le nekatere Čehe in Poljake, kateri se načeloma niso mogli sprijazniti s pogodbo, na pr. Gregra, Tilšerja, Hausnerja, sicer je večina bila kompaktna. Coroninijev klub ji je pritegnil, med levičarji pa ni navzočih nekoliko jako vplivnih poslancev — pogrešali smo strokovnjaka v finančnih vprašanjih: Wolfruma, jako popularnega Dumbo, Demela, Schauppa in Weebera, in kar se je nam posebno čudno zdelo, župana brnskega, Winterhollerja.

Uže med glasovanjem tedaj je galerijsko občinstvo tako ropotalo, da je desnica večkrat glasno opozarjala predsednika, naj ukroti galerije. Ali sedaj se dvigne raz sedeža Schönerer ter se znese nad predsednikom, zakaj se ni glasovalo o njegovem predlogu, kateri se je sicer le formalno razločil od Herbstovega. Na to pa nastane divji vrišč na drugi galeriji: *Hoch, Schönerer!* čulo se je iz drugega nadstropja, *pereat Dumba, pereant die Nordbahnjuden, pfui, pfui*, bil vam je pravi Tohuwabohu! To je trajalo več minut, ne dovelj, da so razsajalci kričali na vse grlo, tolkli z nogami, razbijali z dežniki in palicami. Stari Smolka na predsedniškem stolu si ni več znal pomagati, zvonca njegovega ni bilo možno slišati v grozovitem šundru; zapustil je tedaj svoj sedež, spremljan od svojih podpredsednikov. Sedaj je jedini rešitelj, ki je bil v zbornici, dr. Fanderlik, imel težavno nalogo, galerijo izprazniti. Celó četrte ure je trajalo, predno je zadnji „antisemit“ odstopil od torišča, in temu še sta morala do duri pomagati dva ognjegasca, katera je energični Fanderlik na pomoč bil poklical. Stoprav potem je bilo možno, zatvoriti sejo, in poslanci šli so na razen, vsi razburjeni po mučnih prizorih, s kojimi se je avstrijski parlamentarizem kompromitiral pred vsem omikanim svetom.

Govor posl. dr. Vošnjaka

v državnem zboru dné 17. marcija tega leta.

Več gospodov predgovornikov omenjalo je uže stiske in težave, v katerih se nahajajo naši kmetje, in razna sredstva, so se nasvetovala, katera bi zamogla zabranjevati še večje uničevanje njihovo.

in neizrečeno srčno hrepenenje vedno na srečni kraj, kjer so mi najlepše ure mojega življenja v večnost zbežale, gnalo, semkaj k žuborečemu studenčku, edini priči najine tihe sreče, ki nama je tukaj ob zelenem parobku cvetela, kjer sva tolikokrat veselja in sreče pijana posedavala, s kratka, v raj najine ljubezni. Nisem se zamogel več ljubečemu in nad vse razburjenemu, viharnemu srcu vstavljati in podal sem se semkaj. Da bi pa moje odpotovanje semkaj gori pri bateriji kacega suma ne vzbudilo, rekel sem, da grem rekognoscirat. Valovito je vrela kri po mojih žilah in glasno mi je tolklo razburjeno srce, ko sem zopet čez dolgo časa srečno kraj zagledal. Kolikor bolj sem se studencu približeval, toliko glasneje mi je utripalo srce. Uže sem se nadejal te tukaj zagledati, ko v grmovji puška počni in takoj sem svinčenko v svojih prsih občutil. Temniti se mi je jelo pred očmi, čutil sem, kako mi pešajo moči. Težavno sem se semkaj priplazil, kjer se brez zavesti zgrudim. Sladke sanje in rajske podobe plavale so mi v tej nezavednosti pred očmi. Videl sem te poleg sebe, draga moja, vso ovenčano in s cveticami ozaljšano. Pogledi rajske milobe iz tvojih oči hladili so skeleči ogenj moje rane, ah, škoda, da niso te zale

Tudi jaz, kot poslanec kmetskih občin, si smatram svojo dolžnostjo poprijeti za besedo ter povedati nekaj opazek o agrarnem vprašanji avstrijskem.

Pred vsem moram izreči svoje obžalovanje, da visoka zbornica ni rešila načrta o podedovanji kmetskih domov, kakor ga je predlagala vlada. Temu načrtu je bil namen odpraviti vsa ona zlá, ki so na podlagi postave od leta 1868 pretile uničiti naš kmetski stan, vse kmetsko domovje pa razdrobiti. Do leta 1868 imeli smo namreč postavo, ki je zabranjevala razkosavanje kmetskih domov; visoki državni zbor je pa leta 1868 tisto postavo preklical, in razkosavanje se je pričelo.

Nesrečni nasledki te postave so se kmalu prikazali; vender pa se še ne čutijo tako hudo po tistih pokrajinah, koder je postava še le leta 1868 svojo veljavo zadobila, kakor pa pri nas na jugu, kjer smo o francoskih časih dobili „Codé Napoleon“, vsled česar se je smelo zemljišče na drobno prodajati in deliti, kakor se je ravno temu ali onemu poljubilo. Nastala so mala posestva, pravi kmetski domovi so pa vedno bolj redki.

Naj si o malih domovih misli kdo, kar mu drago, toliko je resnica, da so oni na veliko škodo kmetskega stanu, posebno pa ondu, kjer kmetje nimajo nikakega pristranskega zaslužka. Čisto drugačne pa so razmere ondu, kjer so tovarne, kjer ima mali posestnik poleg svojega zemljišča tudi še svoj zaslužek. Ondu si lahko prosti čas porabi za dnino ali pa za delo v tovarni; po krajih pa, ki nimajo nikakih tovarn, mali posestnik nima skoro večino svojega časa nič kaj pravega opravila; kajti njegovo malo posestvo ne dá mu zadosti posla, postranskega zaslužka ne dobi, in mož je prisiljen za živežem stopiti, kjer ga ravno ugleda, dostikrat tudi na škodo svojih sosedov. Kakor sem rekel, je torej jako obžalovanja vredno, da se ta postava ni še v tem zasedanji spravila na dnevni red. Kmetski naši ljudje nam bodo jako malo hvaležni za to, da se nismo s to postavo pečali.

Gospod poslanec vitez Streeruwitz rekel je, da so hipotekarni dolgovi še največ vzrok, da naš kmetski stan tako hira. Resnica je, ki jo vsak pripoznava in prav želeli bi bilo, da bi se izvolil jako radikalen pripomoček, ki bi hipotekarne dolgove pobrisal, s čemer bi se kmet oprostil plačevanja obrestij. Sredstvo, kakor ga je nasvetoval Streeruwitz, da bi se namreč hipotekarni dolgovi spremenili v rentne dolgove, katerih ne more nihče odpovedati, bi samo po sebi ne zadostovalo, ker bi bili kmetje potem večni dolžniki svojih upnikov. Amortizacija morala bi se vpeljati, pri kateri, se vé, da bi morala država ali na ta ali na oni način pomagati. Največ posla pri tem naj bi pa ostalo posamičnim deželam, katere naj

podobe dolgo trajale. Ko sem se prebudil, videl sem te resnično ob moji strani klečati, le tvoj obraz ni bil tako vesel, kakor sem ga v podobah videl. Drugo ti je znano. Kaj pa je tebe semkaj prignalo?“

„Vidiš, dragi moj Miroslav, da ni le gola domišljija ali kak aboten predsodek, ampak gola resnica, da se ljubeča srca vedno najdejo, ako tudi eno za drugo ne vé, kje da je. Bodejo naj še tako oddaljena, snidejo se vender le! Tudi mene je danes nekaj višjega, nekaj nadzemjskega semkaj gnalo. Akoprav sem večkrat v tednu ta kraj obiskovala, bilo je danes hrepenenje po njem tako viharno, tako silno, da se nisem nič več vstavljati zamogla. Nekaj mi je vedno reklo, da te bodem danes tukajle še dobila. Zdelo se mi je, da si tu doli spodaj pri vojski in mislila sem si, ako je tako blizu presrčnega in dobro mu znanega mesta, lahko brez vsakih posebnih okoliščin tukaj sem pride. Tudi moj brat mi je pred tednom povedal, da si se mu izkazal velikodušnega.“

„Ah“, vzdihne Miroslav in položi roko na srčno stran svojega telesa. „Milica, nekaj te moram vprašati: vé li Janko za najino ljubezen?“

bi si vstanovile deželne hipotekarne banke ter izdavale zastavna pisma s prav nizkimi obrestmi; morda bi se na ta način dala amortizacija izpeljati. Še le po amortizaciji, ki bi trajala več let, pri kateri ne bi obresti s povračilom vred znašale več nego največ 5 do 5½ odstotkov, dalo bi se kmetu pomagati in ga od silnega bremena oprostiti.

Ravno sedaj so hipotekarni dolgovi po nekaterih deželah grozovito veliki ter niso v nobenem razmerji z vrednostjo in čistim doneskom zemljišča. Uže tako daleč smo prišli, da kmet ni več posestnik na svojem zemljišču, ako ima zemljišče več nego za polovico zadolženo; zašel je zopet v hlapčevstvo, kjer je bil ob času desetine in tlake, v hlapčevstvo hipotekarnim upnikom. Res je, da so te večinoma hipotekarne banke ali pa hranilnice, potem pa tudi zasebniki, pri katerih se mu ni bati, da bi ga preganjali z domu, ker bi bili potem prisiljeni posestvo sami prevzeti, katero bi jim pa prav nič ne neslo. Kakor hitro bi pa upniki tožiti jeli za svojo glavnico, spravili bi vse take kmete na beraško palico.

Najnujnejša potreba je torej, da se nekaj zgodi gledé hipotekarnih dolgov ter da se država in dežele s tem vprašanjem temeljito pečajo. Država kazala se je vedno postrežna deželnim hipotekarnim bankam, ker je njihovim zastavnim listom odpustila pristojbine in davke. Nadejamo se, da bo i v bodočnosti tako pri vseh tistih bankah, ki imajo namen, kmetu cenega posojila preskrbeti ter ga prevideti z amortizovalnim kapitalom, s katerim naj poplača dolgove, ki se ne dajo amortizovati.

Jedna glavnih napak, zakaj da je kmetski narod ravno na jugu tako pod nič, je prav izvestno prevelik davek s prikladami.

Davek je uže sam na sebi silno velik, kar se je tukaj uže večkrat poudarjalo, in ni v nobenem razmerji z dohodki, katere kmetu zemljišče daje.

K temu pridružijo se pa še priklade. Le-te so se po naših južnih krajih uže tako narastle, da ves davek skupaj od zemljišča več nego 60% čistega dohodka požre.

Tako imamo na Štajerskem na pr. 39% deželnih priklad, potem imamo okrajne naklade, katere po mnogih okrajih 40, največ pa po 20, 25 do 30% znašajo. Sedaj pridejo pa še občinske naklade, in povem Vam, da poznam okraje, po katerih imajo uže skoro vse občine po 40% občinskih naklad. V okraji slovenjebistriškem skoro vse občine po 40 do 50% plačujejo ter se jim je ondu ves davek spel na 110%.

Ker je po novem katastru zemljiški davek neznano velik, h kateremu se še 110% doklade pridruži, kmet teh davkov uže v resnici več plačevati ne more. Prepričal sem se nam-

„Da! Obstala in razodela sem mu jo, ker se mu zaradi neke reči nisem zamogla nič več vstavljati. Začudil se je početka in ni hotel mojim besedam prav verjeti, ko sem mu pa pri spominu na svoje roditelje prisegla, verjel je. Vsakemu drugemu inozemcu, pravi, bi mu bil odrekel, da rajši umoril nego mu tvojo roko podati dovolil, proti tebi pa nima nič. Še le ponosen je na té in kakor pravi, vsak trenutek pripravljen za-té življenje dati.“

Častnik molčé pritrdi. „Milica poskusil bodem se postaviti na noge in nekoliko iti, morebiti pojde?“

„Ah, ne stori tega, dragi Miroslav. Vsak čas mora pomoč tukaj biti. Naših jeden je šel do vašega tabora in od tam ti privede zdravnika. Zadrži se toliko časa prav mirno, kajti vsako natezanje moči vtegnilo bi ti na vso moč škodljivo biti. Tako sem vesela, da ti ni svinčenka življenja vzela, da ti ne morem povedati. Kedo bi bil pač oni lupež, ki je poslal kosček svinca tebi nasproti. Ne sumničiš nobenega?“

„Ne, koga bi pač tudi sumničiti mogel, ker na celem potu do tu sem nisem žive duše čutil.“

(Dalje prihodnjič.)

reč pri neki davkariji, kolikor se ravno zasebnik prepričati more — ter sem našel, da je skoro tretjina predpisanega davka jedino le v poslednjem letu zaostala. Tisti okraj, ki je poprej menda 100 000 gld. direktnega davka plačeval, plačati mora sedaj 150 000 gld.; 100 000 gld. so ljudje še spravili skupaj, 50 000 gld. so pa dolžni ostali, ter imajo vrhu tega na izterjalnici in obrestih od zastalnih davkov več nego 2000 gld. plačati. Ako bode to trajalo še nekaj časa, bode državni erar vse te kmete, ki davka ne morejo več plačevati, in to ne po lastni krivdi, temveč zaradi njegove velikosti — na kant dejati moral in si bo hipoteke prilastil, vsaj drugače mu ne bo kazalo, kar pa ni prav nič na njegovo korist.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

V petek vršilo se je v **gospodski zbornici** obravnavanje o kongru. Pričetkom seje prečitala se je „izjava“, katero je predsedniku izročil kardinal Ganglbauer v imenu vseh škofov. V tej izjavi se izrekajo škofje, da niso nasprotniki zdanji predlogi o kongru, da hoté pričeti razpravo o tem predmetu. Njih opozicija ni proti predlogi sami obrnjena, marveč samo proti njenim načelom. Takó izjavili so se tudi različni govorniki ter poudarjali, da je cerkveni zaklad cerkveno premoženje, država pa je samo oskrbnica temu premoženju. Država da se mora odpovedati načelu, da ima samo ona pravico določevati in kontrolirati dotacije, država naj le to pospešuje in varuje, kar cerkev, duhovenstvo in cerkvene občine o tem sklenejo in storijo. Posamični govorniki postavljali so se nasproti nekaterim določilom. Vender je pričakovati, da bodo provizorna določila o zboljšani plače nižjemu duhovenstvu stopila v moč ter blagodejno vplivala.

V torek dokončala se je v **državnem zboru** debata o severni železnici ter se sklenilo, s precej znatno večino — 166 proti 141 glasovom — da se preide v specialno debato. Specialna debata vrši se danes; za specialno debato pripravilo se je več popravkov predloga. Ponatančneje o tej debati govorimo na drugem mestu.

V torek končala se je v **ogerski zbornici** generalna debata o preustrojni górenje zbornice. Vzprejela se je vladna predloga. Govorniki opozicije stopili so z vsem jim lastnim orožjem v boj, vender je vlada sijajno zmagala.

Tuje dežele.

Nemški državni zbor vzprejel je predlogo o parobrodni črti tudi v tretjem čitanju.

Belgijske zbornice obravnave preložile so se do 14. aprila. O imenovanji suverena za Kongo-državo se bode sklepalo dné 9. aprila, o petdesetem rojstvenem dnevu kralja Leopolda II. Zjedinjene države so do zdaj prve, katere so imenovale diplomatskega zastopnika v Kongo-državi.

V **angleški** dóljeni zbornici izjavil je Gladstone, da Rusija še ni odgovorila na poročilo Granvillejevo z dné 16. t. m. gledé Afganistana. Nikakor pa ne treba misliti, da se to navlaš zavlaučuje. Odgovor ta bode odločil, ali se budo pogajanja vršila v Londonu, ali pa se bode preiskavanje pričelo na mestu samem. Gladstone méni, da se bode ta zadeva povoljno uravnala in da ne bode treba zbornici dajati še pred Velikonočnimi počitnicami pojasnila.

O nemirih v **Albaniji** dohajejo vedno bolj vznemirljiva poročila. V okolici Prizrena vršilo se je pred kratkim več bojev med Turki in Albanci; v teh bojih palo je 250 Albancev in 40 Turkov. Turška vlada poslala je še več čet tja, katerim se bode morda posrečilo udušiti vstajo.

V proklamaciji, katero je **Mahdi** pred kratkem izdal na prebivalce v Arabiji in v

kateri jim obeta, da se ustanovi kmalu zopet kalifat v Medini, nahajejo se tudi te besede: „Pred bogom in prorokom spričujem, da nikakor nisem prijel za meč, da bi si ustanovil posvetno kraljestvo, da bi si nakupičil zaklade ter da bi v krasni palači stanoval, marveč, da bi vernikom prinesel tolažbe in pomoči ter jih iz sužnosti, v katero so jih pripravili neverniki, rešil. Odločil sem se torej, da grem z mečem od Kartuma v Dongolo, Kahiro in Aleksandrijo, da v vseh teh mestih izročim vladarstvo zopet moslimom. Od Mazra (Egipet) bodem potem prišel v deželo pro-roka, da Turke, kateri pač nič bolje ne gospodarijo nego neverniki, od tam odpodim ter izročim ti sveti mesti zopet sinovom Izmaelovim. Gojite torej nadejo, vi sinovi Izmaelovi, da bodem kmalu z mečem vere prišel v vašo sredo.“

Iz **Suakima** se poroča, da je najizvrstnejši načelnik v vojni Osmana Digma v nedeljo v boji padel. — Gradnja železnice vrlo napreduje; zdaj dogotovila se je že do angleškega tabora.

Iz **Kalkute** dohaje vést, da se je indijska vojska pomnožila, in sicer vsak pešpolk za 200 mož in vsako konjiško krdelo za jedno škadrono.

Dopisi.

Z **Notranjskega**, 23. marcija. (Izv. dop.) Pri občnem zboru c. kr. kmetijske družbe v dan 28. januarija t. l. je stavil gosp. prof. Linhardt resolucijo, vsled katere naj bi se v prihodnje vsa v prospah kmetijskega pouka na ljudskih šolah odločena subvencija porabila v to, da bi se priredili po polnem pripravnih šolskih vrti po krajih, posebno za to ugodnih. — Ta resolucija, katero je centralni odbor c. kr. kmetijske družbe odstopil deželnemu odboru, ima svojo dobro pa tudi slabo stran. Ako bode slavni deželni odbor, oziroma deželni šolski svet v prihodnje dotični znesek le v napravo šolskih vrtov porabil, ustanovilo se bode polagoma res nekaj taciš šolskih vrtov, v katerih se bode mladina kmetijstva vspešno učila, a na vseh drugih šolah bode ta pouk jel pešati ter bode končno na mnogih krajih tudi po polnem zapal. Marsikateri učitelj, ki sedaj za borno remuneracijo od 15 do 30 gld. skozi celo šolsko leto nad osemdeset ur mladino v kmetijstvu teoretično in praktično vadi ter povrh tega še iz svojega lastnega žepa troške, ki so s tem naukom in z vzdrževanjem šolskih vrtov združeni, pokriva, si bode v prihodnje pač trikrat premislil, prej ko si bode poleg drugih obligatnih ur še to breme naložil ter ga leto za letom tako-le za „Bog lonaj“ prenašal.

Dobro urejenih šolskih vrtov — katerih pa deželni odbor ni dolžan ustanovljati — pri nas res še skoro povsod živo pogrešamo; a tudi te bodemo s časoma imeli, če se bode od višje strani tudi jedenkrat šolskim občinom energično zaukazalo s pripomočjo jednega dela omenjene subvencije primerne šolske vrte ustanoviti ter jih potem tudi v zvezi s kmetijsko družbo vzdrževati. Drugi del subvencije naj se pa tudi v prihodnje porazdeljuje med učiteljstvo, od katerega se baje vender terjati ne more in ne sme, da bi poleg svoje borne plače delalo še tlako.

Nekoliko vsestransko resnega delovanja od strani poklicanih tudi v tej zadevi, pa bomo imeli kmalu lepo število taciš šolskih vrtov, kateri bodo našemu zanemarjenemu kmetijstvu v izgled in pouk, a ne v pohujšanje. Tudi tu veljajo pesnikove besede:

„Dolžan ni samo, kar veleva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan!“

—k.

Razne vesti.

— (Cesarica v Amsterdamu.) Te dni obiskala je cesarica Elizabeta v Amsterdamu več prodajalnic. Stopila je tudi v prodajalnico za igrače ter si izbrala punčko v švedski narodni opravi. „To je za mojo unukinjo,“ reče svoji

spremljevalki in ji izroči igračo. Komij, ki ni vedel, kdo je gospa, ki pred njim stoji, opomnil je galantno: „Gospa, vi se pač šalite; vi nikakor ne izgledate, kot stara mati!“ Cesarica se nasmehlja in odgovori: „Jaz sem celo uže večkrat stara mati. Da je temu tako, prepričati vas hočem s tem, da te dni zopet k vam pridem ter nakupim tudi za druge svoje unuke igrač, katere prosim, da jih odpošljete naravnost njih materi, princesinji Gizeli v Monakovo.“ Komij, ki je sedaj vedel, kdo je visoka gospa, prosi, da se mu prejšnja njegova predrznost odpusti. Cesarica odvrne mu dobrovoljno: „Saj ste bili le galantni ne predrzni!“

— (U mor iz pokornosti.) Dné 2. junija preteklega leta poročila se je gospica Justine Lambert z gospodom Fourcheraud. Dné 2. marcija tega leta, torej natanko devet mesecev po poroki, pa je povila mlada žena dete možkega spola. Soprog, ki je bil velik ljubosumnež, začel je sumniti, da otrok ni njegov in prisilil je boječo svojo ženo k izjavi, da je res, kakor je on trdil, oče otrokov njegov svak Chataignon. Ko je bila žena to izpovedala, trdil je soprog, da mora svak otroka priznati in v svoje oskrbovanje prevzeti. Pred nedolгим kupi Fourcheraud revolver, ga nabaše, in ko pride z njim domov, razloži svoji ženi natanko, kako je orožje treba rabiti. Ko je ona celo stvar dobro zapopala, ukaže ji, da se poda z otrokom h Chataignonu, ter ji zapové, da naj ga ustrelji, ako bi se branil otroka prevzeti. Justine ubogala je svojega moža ter se je podala takoj z otrokom k svojemu svaku. Ko stopi predenj, poprašga ga, kakor ji je bil velel mož, če je pripravljen otroka priznati ter zanj skrbeti. Ta se vé da, je protestiral, a ona sprožila je trikrat za vrstjo revolver v njegove prsi, tako, da se je mrtev zgrudil na tla. Oblastnija prišla je njo in moža, in vložila se je zoper nju tožba zaradi umora.

— (Pes izdajalec.) Iz Rusije poroča se o sledečem groznem dogodku: Pretekli petek mudil se je posestnik nekega mlina pri Podebicah, z imenom Torn, v Lodzu. Ko pride pozno v noč domov in stopi v svojo spalnico, pokaže se strašen prizor njegovim očem. Kamor se ozre, ne vidi drugega, nego kri in mrliče. Njegova žena, štirje otroci, dekla, hlapec in mlinarski pomočniki, vsega skupaj desetero oseb, ležalo je umorjenih po tleh. Edino živo bitje, ki ga je prestrašeni mlinar dobil v hiši, bil je tuj pes in ta je pripomogel k temu, da se je prišlo na sled grozodejcem. Mlinar podá se namreč takoj v bližnje mestece po policijo in ta je bila v kratkem času, in sicer na konjih, na mestu strašnega dejanja. Sedaj spustili so psa, ki so ga roparji pozabili seboj vzeti, in šli so vedno za njim, dokler se v vasi Svorava pri neki hiši ne vstavi. Posestnik te hiše bil je videti dokaj imovit mož. Ko ga policija poprašga, je li pes njegov, potrdil je to in se tudi takoj vdal, najbrže misleč, da se je cela stvar uže pozvedela in je pvedal, da je tudi on bil udeležen pri groznem dejanju. Povedal je tudi imena še družih deset zločincev, ki so bili z njim. Roparji so doprinesli to dejanje, hoté polastiti se sedem tisuč rubljev, o kojih so slišali, da jih je Torn na posodo vzel ter mislili, da jih ima uže doma. Vse zločince so prijeli in zaprli.

— (Boj na železničnem vozu.) Pred tednom dni vršil se je v nekem železničnem vozu na vlak, ki se je iz Londona v Cork vozil, krvav boj. Sprijeli so se štirje potovalci, ki so se ga bili nekoliko preveč navlekli ter začeli se obdelavati z noži. Konec tega boja bil je ta, da sta dva izmed družbe pala iz voza in prišla pod kolesa ter na ta način našla smrt. Druga dva odvedli so v zapor.

Domače stvari.

— Nj. veličanstvo cesar izvolil je cerkvenemu oskrbnistvu grdosolskemu v Istri podariti iz Najvišje zasebne blagajnice 150 gld. za okrašenje cerkve.

— (O potovanji cesarjeviča in cesaričine) se z dné 25. t. m. poroča iz Zadra: Cesarjevič in cesaričina došla sta danes v Šibenik ter si ogledala slape Krke. Zvečer došla sta ob silnem dežji v Zador, kjer se je navzlic slabemu vremenu vršil slovesen in navdušen sprejem.

— (Glasbena Matica.) Visoko ministerstvo za uk in bogočastje dovolilo je „Glasbeni Matici“ za leto 1884 podporo v znesku 200 gld.

— (Spremembe v učiteljstvu na Kranjskem.) Gosp. Ivan Okorn pride iz Postojne kot stalen učitelj in šolski vodja v Predvor. Dalje so bili imenovani stalnimi učitelji in učiteljicami na njihovem zdanjem mestu: gđ. Marija Steiner v Postojni, gosp. Anton Skala v Vrbovem in gosp. Štefan Jelenec v Trnju. Gđ. Alfonza Sušteršič, bivša učiteljica v Trnovem, stopila je v uršulinski samostan v Skofji Loki.

— (Gosp. Ant. Zupan,) dozdej kaplan v Kočevski Reki, imenovan je pomorskim kaplanom 2. reda.

— (Popularno-znanstveno predavanje.) Včeraj dopoldne je v dvorani ljubljanske čitalnice v korist „Narodni šoli“ gosp. dr. Janko Babnik predaval „O slovanski ženi“. Prezanimljivo to berilo privabilo je mnogo odličnega občinstva, osebno gospij in gospodičin, katere so z velikim zanimanjem poslušale korenite podatke o družbinskem razmerju, o radosti in žalosti svojih slovanskih prednjic. Predavanja vdeležil se je tudi gospod deželni predsednik baron Winkler s svojo gospo soprogo. — Dohodki teh predavanj znašajo nad 200 gld. Za tako povoljen vseh gre gotovo pred vsem posebna zahvala gospodom predavateljem, članovom „Literarno-zabavnega kluba“ in čestitim gospem, katere so takó marljivo razpečavale vstopnice. Naj bi bili še na dalje tako naklonjeni prepotrebni in koristnemu društvu „Narodni šoli“

— (Denarna obrtna družba) ima dne 29. t. m. ob 11. uri dopoldne redni občni zbor v veliki mestni dvorani.

— (Kranjski učitelji na Dunaji.) Izmed 1776 ljudskih in meščanskih učiteljev na Dunaji je 11 Kranjcev.

— (Postojnska čitalnica) priredi v svoji dvorani v nedeljo dne 29. marcija besedo z naslednjim sporedom: 1.) Igra: „Ona me ljubi“. 2.) A. Huber: „Z veseljem in ljubeznijo“, svira na citre. 3.) S. Gregorčič: „Domovini“, deklamacija s spremljevanjem na citre. 4.) Fr. Suppé: Ouvertura k opereti „Pesnik in kmet“, za gosli in glasovir. 5.) Blumlacher: „Irene“ od Abta, za citre in citre na lok. 6.) Tombola. — Začetek točno ob 8. uri zvečer. Ustoppina za ude 30 kr., z družino 50 kr., za neude 50 kr., z družino 70 kr.

— (Umrl) je dne 14. t. m. v Orsovi dr. Leopold Mayr. Pokojnik se je narodil v Kranji, zdravniške studije pa je dovršil v Jozefinščici. Bil je delj časa vojašk zdravnik; ko pa je izstopil iz vojaške službe, naselil se je kot zdravnik v Orsovi, kjer ga je prebivalstvo izredno spoštovalo in ljubilo. Blag mu spomin.

— (Iz Radovljice) se nam poroča: Namestnikom tukajšnjemu notarju gosp. Ivanu Preschernu postavljen je notarijatski kandidat gospod Hubert Hoffmann. Gosp. Preschern je namreč takó hudo obolel, da ne more več opravljati notarskih poslov.

— (Tat v farovži.) Iz Dobropolja se z dne 23. t. m. poroča: Danes v jutro prilezel je tat v stanovanje g. župnika. Pristavil je k oknu lestvico, splezal po njej, udrl v prvem nadstropju stekla pri oknih ter šel v stanovanje. Župnik je čul zvenket stekel, a se ni dalje za to brigal. Tat je vzel s seboj nekaj namiznega perila in cerkvenih posod.

— (Obešenega) našli so, kakor se nam poroča iz Višnje Gore dne 23. t. m., 85letnega gostača in berača Antona Kastelica iz Starega Trga št. 17.

— (S Krasa) se poroča, da je ob vsem obrežju od Trsta-Hvara predvčeranjim razgrajala huda burja. Na višinah koroških pa je palo precej veliko snega.

— (Potres.) Iz Spljeta se poroča, da sta se predvčeranjim v jutro ob 2. uri 32 minut čutila dva močna sunka od juga proti severu.

— (Vreme.) Neprijetno vreme iznenadilo nas je slednje tri dneve. Raz gora zaveli so ledeni vetrovi ter prinesli s seboj debele snežinke. Tri dni naletuje uže po malem sneg, tako da so pobeljene strehe in tla. Ljudje oblačijo se zopet v gorko zimsko obleko. Pač res „sušec ima rep zaviti“.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 26. marcija. Današnje poročilo o boleznih kardinala Schwarzenberga se glasi: Bolniku moči pešajo; spati ne more; prebavljanje se je po polnem vstavilo.

Dunaj, 26. marcija. Tovarnar šivalnih strojev v Mariahilf je zaradi slabe kupčije ostrupil sebe, ženo in otroka.

London, 26. marcija. (Reuterjevo poročilo.) Vsi častniki na dopustu iz angleške vojne v Indiji in domačih indijskih polkov so se danes nazaj poklicali.

Dunaj, 25. marcija. Odsek za uravnavanje galiških vodá vsprejel je postavni načrt, po katerem se za uravnavo vodá postavi v proračun za l. 1885 državni donesek 500 000 goldinarjev.

Zagreb, 25. marcija. Světnik banalskega stola dr. Alekso Theodorovič si je v blaznosti vzel življenje.

Berolin, 25. marcija. Državni zbor se je do 14. aprila preložil.

Pariz, 25. marcija. Zbornica je sprejela predlog, naj se splošne volitve vršijo med 14. avgustom in 14. oktobrom.

Pariz, 25. marcija. „Journal des Debats“ objavlja telegram iz Berolina: Kitajski poslanik je dobil poročilo, da se zdaj veršé v Pekingu resne razprave o sklepu miru.

London, 25. marcija. Admiraliteta je zaukazala, naj bode več bojnih ladij pripravljenih, da mogó vsak čas odpluti.

Kahira, 25. marcija. Wolseley gre danes z generalnim štabom v Dongolo, kamor se bode najbrže podal princ Hassan.

Kahira, 25. maja. Indijski podkralj podal se je v Revulpindi, kjer se snide z afganistanskim emirjem.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 26. marcija.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	83·15
„ „ „ srebri	83·40
Zlata renta	108·70
5% avstr. renta	98·60
Delnice narodne banke	864·—
Kreditne delnice	300·90
London 10 lir sterling	124·25
20 frankovec	9·80
Cekini c. kr.	5·81
100 drž. mark	60·60

Uradni glasnik

z dne 24. marcija.

Razpisane službe: Na ljudski šoli v Postojni služba tretjega učitelja z letno plačo 500 gld. in učiteljska služba v Dól. Zemoni z letno plačo 450 gld. Prošnje do 28. aprila t. l. c. kr. šolskemu světu v Postojni.

Eksekut. zemlj. dražbe: V Mokronogu zemljišča Fr. Orešnika iz Zbur dne 22. aprila. — V Novem Mestu posestvo Ant. Koniča iz Oreheka (1627 goldinarjev) dne 22. maja; — zemljišče Jan. Košaka iz Dobova (720 gld.) dne 28. aprila; — posestvo Lovr. Borseta iz Pristave (2164 gld.) dne 28. aprila. — V Ložu posestvo Matije Medna iz Osredka (960 gld.) dne 17. aprila; — posestvo Jos. Bečaja iz Dól. Otave (2522 gld.) dne 17. aprila. — V Zatičini zemljišče Mart. Kastelica iz Hudega (1200 gld.) dne 16. aprila. — V Kranjski Gori posestvi Jan. Janka iz Rateč (1460 gld. in 200 gld.) dne 7. aprila t. l.

Tujci.

Dne 24. marcija.

Pri Maliči: Carlé, ingeniér; Kampl in Kump, trgovca, z Dunaja. — pl. Lehmann, dež. namestništva praktikant, iz Gradca.

Pri Slonu: Franken, trg. potov., iz Kölna. — Mayer, trg. potov., z Dunaja. — Godina, trgovec, iz Pazina. — Baier in Brontoni, trgovca, iz Trentine. — Pirker, trg. potov., iz Gradca. — Paik, posestnik, iz Maribora. — Golč, posestnik, iz Celovca. — Grile, posestnik, iz Vač.

Pri Avstr. carji: Petik, zasebnica, iz Cerkljan. — Cirman, učitelj, iz Poljan.

Umrlí so:

Dne 23. marcija. Helena Hlebanja, gostinja, 63 l., Kravja dolina št. 11, vodenica. — Jera Lakner, delavka, 69 l., Sv. Petra cesta št. 3, starostno opešanje.

Dne 24. marcija. Ana Mikolič, milosrdnica Vincencijske družbe, 35 l., Kravja dolina št. 11, jetika.

Srečke

z dne 24. marcija.

Brno: 63 23 88 20 76.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
24. marc.	7. zjutraj	730·64	0·6	vzh. sl.	obl.	5·8
	2. pop.	730·24	2·6	„	„	sneg
	9. zvečer	731·01	0·6	szpd. sl.	sneg	in dež
25. marc.	7. zjutraj	730·64	0·8	jzpd. sl.	obl.	28·30
	2. pop.	730·71	2·6	„	„	sneg
	9. zvečer	731·11	7·2	jzpd. sil.	„	in dež

Lepa darila

za velikonočne praznike.

Jerbašček, 4³/₄ kilogr. težák, skrbno vloženih 35 do 40 lepih, sladkih pomeranč za 1 gld. 75 kr. franko in s carino vred razpošiljava

Er. Gioppo

(38) 3—2

v Trstu, Via Belvedere št. 19

Pain-Expeller!

Srečni zdravilni vspehi, ki so se uže petnajst let s tem starim osvedočenim domačim sredstvom pojavili pri protinu, revmatizmu, so porok, da ne bode žal nobenemu bolniku, da je poskusil to zdravilo. Skoro v vseh rodbinah se nahaja ta pristni „Anker-Pain-Expeller“. Cena temu v istini vestno reelnemu izvirnemu preparatu je jako nizka, namreč steklenica po 40 in 70 kr., kakor je velika; prodaja se po vseh lekarnah. Da pa kedó ne dobi ponarejenega zdravila, naj blagovoli prej pogledati na fabriško marko „Anker (sidro)“. F. Ad. Richter in drug, Dunaj. — Glavna zaloga in lekarna „pri zlatem levu“, Praga, Nikolajev trg št. 7. (25) 5—2

Oznanila

in reklame za vse časopise, strokovne novine in koledarje domačih in tujih dežel preskrbava reelno in najceneje uže celih 27 let obstoječa najstarejša firma Avstro-Ogerske v tej stroki: A. Oppelik na Dunaji (Stadt, Stubenbastei Nr. 2).

Zaloga zemljevidov

c. kr. generalnega štaba.

Mera 1 : 75000.

Listi so po 50 kr., zloženi za žep, prilepjeni na platno po 80 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova knjigarna v Ljubljani.